

שתולה בדעת יונו.

וצריכא, הוצרכו לשנות שניהם.

דאי תנא תולה בדעת עצמו, היינו סוברים, התם הוא מעין גזלן, משום דלא גמר ומקני, אינו מקנה בלב שלם, דאמר בלבו, לפי טעותו, קים לי בנפשאי הנני יודע בעצמי כה-ב דידענא טפי ולא היה בלבו ספק, ומשחק על מנת שינצח, וכשמפסיד אינו מקנה בלב שלם, אבל תולה בדעת יונו, שהיה בלבו ספק אם ינצח, ובכל זאת מתערב, אימא היינו סוברים לומר, לא הוי אסמכתא, ומקנה בלב שלם, לכן משמיעה לנו המשנה שבכל זאת הוא פסול⁽¹³⁾.

ומאידך, אי תנא תולה בדעת יונו, היינו סוברים לומר, שאינו מקנה בלב שלם, דאמר בלבו — לפי טעותו: בנקשא בהכאת דפין של עץ תליא מילתא, שהיונה שומעת קולן ומכירה שבעלה מזרזה, וממהרת לעוף, ואנא ידענא לנקושי טפי, והנני יודע יותר להכות

את הדפים, ולכן, אינו מקנה בלב שלם כשאכן מפסיד, אבל תולה בדעת עצמו שהיה ספק בלבו אם ינצח או יפסיד, אימא היינו סוברים לומר, שלא הוי אסמכתא, ומקנה בלב שלם, לכן משמיעה לנו המשנה שבכל זאת הוא פסול.

הגמרא מביאה ברייתא להקשות על מאן דאמר: ארא.

מיתיבי מברייתא: המשחק בקוביא פסול. אלו הן: המשחקים בפיספסים שברי עצים. ולא בפיספסים בלבד אמרו, אלא אפילו המשחקין בקליפי אגוזים וקליפי רימונים שלמרות שאין עשויין לכך, ובמקרה בעלמא שיחקו בהן, בכל זאת פסולין,

ואימתי חזרתן לכשרותן, כלומר, איזה פעולה צריכין לעשות כדי שיוכר מתוך מעשיהן שחזרו בתשובה. ממתי שישברו את פיספסיהן, וכן יחזרו בהן חזרה גמורה דאפילו בחנם⁽¹⁴⁾ בלי מעות גירסא אחרת:

הוא ענין של עיון ומחשבה, ואי תקדמיה יוני ליון הוא ענין של מלאכת זריזות ידים, ולכן יש הבדל ביניהם, שיש מי שסומך יותר על חכמתו, ויש מי שסומך יותר על חריצותו.

14. והקשה בחידושי הר"ן, דבשלמא לרמי בר חמא, שייך לחלק בין בחנם לבין משחק עבור ממון, אבל לרב ששת שפטולו הוא משום שאינו עוסק ביישובו של עולם, קשה, מה לי בחנם ומה לי בעבור ממון, מכל מקום אינו עוסק ביישובו של עולם. וקשה מהברייתא על רב ששת? ומתריך, שאם עושה בחנם, הרי בודאי יש לו אומנות אחרת, ולכן חזרתו היא שאינו עושה אפילו בחנם.

בין אסמכתא גמורה לאסמכתא פחותה ממנה, אבל לרב ששת דטעם האיסור הוא משום שאינן עסוקים ביישובו של עולם, מה לי תולה בדעת עצמו מה לי תולה בדעת יונו.

והקשה הגאון רע"א, דמכל מקום אפשר לפרש הצריכותא גם לדעת רב ששת, דלרב ששת אם עוסק ביישובו של עולם אינו פסול, ומעתה, יכולים לומר הצריכותא בהיפוך: דעד כאן אינו כשר לעדות, אלא בתולה בדעת עצמו, לכן מותר דאינו בידו כלל, ומקנה בלב שלם, אבל תולה בדעת יונו שסובר שהוא בידו, אימא שהוא אסמכתא ואינו מקנה, ופסול אף שיש לו אומנות אחרת. וכן אי תנא תולה בדעת יונו וכו'.

13. מבואר היטב ביד רמ"ה, שמשחק בקוביא

לנכרים] לא עבדי.

מלוח בריבית פסול. אחד המלוח ואחד הלוח שניהם פסולין.

ואימתי חזרתן לכשרותן, מעת שיקרעו את שטריהן⁽¹⁵⁾ שטרי ריבית ויחזרו בהן חזרה גמורה שאפילו לנכרי שמותר להלוותן בריבית — לא מוזפי כדי שישתכח מפייהם שם ריבית, ואז ודאי לא יחזרו למעשיהם הרעים.

ומפריחי יונים פסולים. ומי הם, אלו שממרין מרגיזים את היונים זה על זה להלחם.

ולא יונים בלבד אמרו, אלא אפילו הממרה בהמה וחייה ועוף זה על זה, גם כן פסולים,

למרות שאין זה מצוי, ובמקרה בעלמא עשו כן.

ואימתי חזרתן. מעת שישברו את פגמיהן הדפין שבהן מזרזים את היונים וכדומה, ויחזרו בהן חזרה גמורה דאפילו במדבר שלא מצויים שם יונים של יישוב⁽¹⁶⁾ לא עבדי.

פחרי שביעית פסולים, והם אלו שנושאין ונותנין בפירות שביעית.

ואימתי חזרתן לכשרותן, מעת שתגיע שביעית אחרת ויבדלו ממסחר בפירות שביעית, ויפקירו גנותיהן לעניים.

ואמר רבי נחמיה⁽¹⁷⁾: לא חזרת דברים בלבד שיאמרו לא נוסף עוד אמרו חכמים

לישוב, אבל באי תקדמיה וכו' שאינו עוסק בישובו של עולם לא שייך להבדיל בין מדבר לישוב. ומקשה רש"י, שאם כן ישנה הוכחה גמורה מהברייתא למ"ד ארא, ואיך רצתה הגמרא להביא מברייתא זו קושיא על מ"ד ארא, וראיה למאן דאמר אי תקדמיה יונך ליון? ומתריך דהמלים: "ואימתי חזרתן... דאפילו במדבר נמי לא עבדי" אינם מלשון הברייתא, אלא תוספת היא שפירשה המאן דאמר ארא. ואין מכך קושיא על מאן דאמר אי תקדמיה יונך ליון.

ולמ"ד אי תקדמיה, צריך להוסיף נוסח אחר: "ואימתי חזרתן... דאפילו בחנם נמי לא עבדו".

17. הטעם שרבי נחמיה חולק דוקא בסוחרי שביעית, כתב היד רמ"ה והר"ן והרא"ש, שבשאר הפסולים פשיטא שצריכים בפועל ממש להחזיר הממון שלקחו שלא כדין. מה שאין כן בסוחרי שביעית, שאינם גוזלים בפועל מאיש מסויים, אלא במניעת מעשה — שלא הפקירו

15. אין מדובר בשטר שכבר גבו בו, דאז פשיטא שהשטר נקרע בהחזרת החוב. אלא אפילו שעדיין לא גבו, צריך לקרוע את השטר. ולפי המאן דאמר (בבא מציעא עב) שטר שכתוב בו ריבית אין גובין לא את הקרו ולא את הריבית — יבטל החוב (חידושי הר"ן), ולפי המאן דאמר שגובה את הקרן ואין גובה את הריבית צריך לקרוע את השטר, והחוב של הקרן ישאר כמלוח על פה (הרא"ש).

שעד כאן לא חולקים חכמים על רבי נחמיה [עיינן הערה יז] אלא בשביעית, אבל בשאר ממון, פשיטא שאף לחכמים מחזירין.

וכתבו הפוסקים, עיין רא"ש וטור, שאם אינו יודע למי להחזיר, צריך לעשות בהמעות צרכי רבים. כמבואר במסכת ביצה (כט א).

16. הגמרא מביאה את הברייתא להכח כמאן דאמר: אי תקדמיה יונך ליון.

והתרוצן מתרצה אף למאן דאמר: ארא. והנה, רק בארא שייך להבדיל בין מדבר

שהברייתא נשנית כמאן דאמר ששור הכר — מין בהמה הוא.

דתנן ששנינו במשנתנו: שור הכר מין בהמה הוא אלו הם דברי התנא קמא. רבי יוסי אומר: שהוא מין חיה.

ומחלקותם היא לגבי חלבו, שאם הוא מין בהמה אסור לאכלו, ואם הוא מין חיה מותר. וכן לגבי מצות כסוי הדם הנהוג בחיה ולא בבהמה.

הגמרא מביאה ברייתא, המוסיפה עוד פסולי עדות.

תנא, שנינו בברייתא: הוסיפו חכמים עליהן על הפסולין שנשנו במשנה, את הגזלנין [והגמרא תבאר] והחמסנין מי שלוקח חפץ שלא ברצון בעליו, אף שמשלם.

ותמהה הגמרא —

גזלן האם צריכים חכמים לפוסלו, הלא פסול מדאורייתא הוא שנאמר: "אל תשת רשע עד?"!

ומתרצת הגמרא —

לא נצרכא הברייתא להשמיענו בסתם גזלן, אלא הוצרכה לפסול מי שגודל מציאת חרש

שיחזרום לכשרותן, שאין די בכך, אלא חזרת ממוון ממש, שתהיה חזרה הניכרת, שבפועל ממש יפזרו פירות שביעית לעניים. כיצד: אומר: אני פלוני בר פלוני כינסתי בשווי של מאתיים זוז בפירות שביעית, והנני חוזר בתשובה, והרי הן המאתיים זוז נתונין במתנה לעניים⁽¹⁸⁾.

עד כאן הברייתא, ועתה מקשה הגמרא —

קתני מיהת בברייתא, שלא יונים בלבד אלא אף בהמה, וקשה, בשלמא למאן דאמר אי תקדמיה יונך ליון, ניחא, היינו דמשכחת לה שישנה למציאות זו בבהמה שמלמדה לרוץ כשתשמע קולו, ועושה אתה משחקי התחרויות.

אלא, קשה, למאן דאמר ארא, וכי בהמה בת הכי היא, שתצא לצוד ולהביא בהמות מן ההפקר, בתמיה, והלא ירדפוה החיות?!

ומתרצת הגמרא:

אין, אכן ישנה למציאות זו, בשור הכר ההולך לחוץ למדבריות, והוא דומה לחיה, ואם מגדלו בביתו, אפשר ללמדו להביא חיות מן המדבריות. והטעם שאסור, משום דרכי שלום.

והטעם שקראתו הברייתא בהמה, משום

לעניים, לכן מוסיף רבי נחמיה שאין די בכך במה שיפקיר, אלא צריך לעשות פעולה ממשית. ונראה לפרש דברי רש"י "חזרה הניכרת", דזה שמפקיר פירות שביעית בשנה זו, אינו עושה לתיקון ולחזרה בשל שביעית שעברה, דמכל מקום צריך להפקיד הפירות. וכשמפקירן — כדין פירות שביעית שהן הפקר, אין ניכר

18. והטעם שנותנם לעניים דוקא, כתב היד רמ"ה שהרי עיקר שביעית היא לעניים, כמו שכתבה התורה: "ואכלו אביוני עמך".

לעניים, לכן מוסיף רבי נחמיה שאין די בכך במה שיפקיר, אלא צריך לעשות פעולה ממשית. ונראה לפרש דברי רש"י "חזרה הניכרת", דזה שמפקיר פירות שביעית בשנה זו, אינו עושה לתיקון ולחזרה בשל שביעית שעברה, דמכל מקום צריך להפקיד הפירות. וכשמפקירן — כדין פירות שביעית שהן הפקר, אין ניכר

ממונא הוא דקא שקלי, ועבר על תקנת חכמים מחמת חימוד ממון, הוסיפו ופפלינהו רבנן, משום שהוא חשוד בעיניהם להעיד שקר עבור בצע כסף.

עוד שנינו בברייתא: **החמסנין**.

הגמרא מבארת למה לא פסלוהו בתחלה, ולמה נראה לחכמי דור המאוחר לפוסלו.

כי –

מעיקרא סבור שלא לפסלו, מפני שדמי קא יחיב, לכן אקראי בעלמא הוא מקרה הוא, ואינו בגדר גזלן⁽²¹⁾, כיון דחזו שראו חכמים, דקא חטפי שהאנשים חוטפין ונוטלין בלא רשות הבעלים, ואף שמשלמים, לכן גזרו בהן רבנן לפוסלן.

שוטה וקטן⁽¹⁹⁾ שמצאו מציאה, והם אינם זוכים במציאה, שאין להם יד [זכות] לקנות, ולכן מי שלוקחה מהם אינו גזלן מן התורה, אלא שחכמים תיקנו שאסור לקחתה מהם. כמו ששנינו (גיטין נט ב) "מציאת חרש שוטה וקטן יש בהן גזל מפני דרכי שלום", כדי שלא יתקוטטו עמו אביו או קרוביו.

וגזלן זה פסלוהו חכמים, אחרי שנשנתה המשנה. כי, **מעיקרא** בתחילה [בעת שנשנתה המשנה] **סבור** שלא לפוסלו, מפני שמציאת חרש שוטה וקטן לא שכיחא, ובדבר שאינו שכיח לא פסלו חכמים. אי נמי או שסברו שאינו גזלן ממש, וכל עבירתו הוא גזל מפני דרכי שלום בעלמא, לכן לא פסלוהו⁽²⁰⁾.

כיון שחזו ראו חכמים [סברו] דסוף סוף

נפסלו גזולי מציאת חרש יחד עם מפריחי יונים, שהם פסולים מחמת גזל מפני דרכי שלום. ומוסיף תוספות הרא"ש, שאם כן, מה שאמרה הגמרא לעיל: "אמר לך, ארא, מפני דרכי שלום בעלמא הוא", הוא רק שאין כוונת המשנה לכך, ובזמן שנשנית המשנה עוד לא פסלו, אבל להלכה למעשה, אחרי שפסלו גם גזולי מציאת חרש שוטה וקטן, פסולים גם ארא.

21. התוס' מקשים, למה לא פסלו מעיקרא, הרי עוברים על איסור דאורייתא של "לא תחמוד"?

ומתריצים, שאין עוברים בלא תחמוד, אם נותנים מעות. וממילא אין כאן איסור לאו. וכן סוברים כמה ראשונים.

אבל, ישנה דעות הסוברים, שעוברים על "לא תחמוד", אף שנותנים מעות, ולדעה זו קשה.

המהרש"א מעמיק בהסברת הקושיא, דאף שאנשים אינם חושבים שעוברים בכך עבירה, שהרי נותנים מעות [ומהאי טעמא אינו פסול לישבע כמו שאמרה הגמרא במסכת בבא מציעא

19. תוספות הרא"ש מסתפק אם מה שכתבה הגמרא "מציאת חרש שוטה וקטן", הוא רק דוגמא אחת מבין הדינים של גזל מפני דרכי שלום, והוא הדין לשאר הדברים שנשנו במסכת גיטין (שם): "מצודות חיה ועופות, יוני שובך ויוני עלייה". או שמציאת חרש שוטה וקטן – חמור יותר, כמו שמשמע שם בגמרא.

ועיין בהערה הבאה שהבאנו בשם המאירי, שמציאת חרש פחות חמור ממצודות חיה ועוף. וצ"ע.

20. כתב המאירי, שלפי המאן דאמר שמפריחי יונים היינו ארא, שהוא גזלן מפני דרכי שלום, מכל מקום, כשנשנתה המשנה לא פסלו גזולי מציאת חרש שוטה וקטן. והטעם, שמציאת חרש, אין בה דרכי שלום מפני הנגזל, אלא מצד קרוביו.

אבל התוס' כתבו, שמה שאמרה הגמרא שאסרו מפני דרכי שלום, הוא רק למאן דאמר אי תקדמיה יונך ליון, שאילו למאן דאמר ארא,

מאי דקוין להו לפי הקצבה שהקציב המלך קא שקלי הם לוקחים, ולכן לא פסלום, ביון דחזו שראו חכמים דקא שקלי יתירא שהם לוקחים יותר מן הקצבה⁽²⁴⁾. [לפי גירסת מהרש"ל: ומשווי עניי כעתירי ולוקחים בשווה מן העניים כמהעשירים], ולכן פפלינחו.

הגמרא דנה כמה ששנינו שהרועה פסול.

אמר רבא: רועה שאמרו חכמים לפוסלו — אחד בין רועה בהמה דקה ואחד ובין רועה בהמה גסה. ואף שאפשר לשמור בהמה גסה שלא תכנס לשדות אחרים, בכל זאת פסול.

ומקשה הגמרא סתירה מדברי רבא עצמו:

ומי אמר רבא הכי, והרי אמר רבא: רועה

הגמרא מביאה עוד ברייתא, שהוסיפו בה עוד פסולים.

תנא שנינו: עוד הוסיפו עליהן, הרועים, הגבאין והמוכסין הממונים מאת המלך לגבות מסים ומכסים מאת ישראל.

והגמרא מבארת —

הרועים, מעיקרא סבור בתחילה סברו, שמה שהבהמות נכנסות לרעות בשדות אחרים אקראי בעלמא הוא ואין הרועים מתכוונים לכך, ולכן לא פסלום. ביון דחזו שראו חכמים, דקא מכווני ושרדו לכתחילה שבכוונה תחילה מוליכים הבהמות לשדות אחרים⁽²²⁾, ולכן גזרו בהו רבנן לפוסלם⁽²³⁾.

וכן הגבאין והמוכסין, מעיקרא סבור, שהם,

אחרים בשכר, אינם חשודים לרעות בשדות אחרים, ד"אין אדם חוטא ולא לו". כך אמרה הגמרא במסכת בבא מציעא (ה ב).

וראיית הגמרא שם היא, ממה שנהוג למסור בהמות לרועה, ולא חוששין שהרועה ירעה בשדות אחרים, ולמה לא חוששין מהלאו של: "לפני עור לא תתן מכשול", ומוכרחים לומר שאין זו נתינת מכשול, שאינו רועה בשדות אחרים.

24. כתב הנמוקי יוסף, שאין הכוונה שלוקחים לעצמם, כי אז היו פסולים מן התורה, אלא שלוקחים מעט יותר, מחששם שמא יצטרכו למעות בפעם אחרת, ולכן פסולים רק מדרבנן.

ועוד כתב, שהמוכסין פסולין משום שלפעמים מוותרים לעשירים ולוקחים מן העניים [ועיין בגירסת המהרש"ל בגמרא], או משום שלוקחים בכח.

ומבאר היטב ברי"ף וביד רמ"ה, וכנראה שהיה להם גירסא אחרת בגמרא.

(ה ב) מכל מקום, הרי כתבו התוס' בתחילת הסוגיא, שכל אלו העוברים איסור דאורייתא, אלא שאינם יודעים חומרת הדבר, שלכן אינם פסולים מן התורה, מכל מקום פסולים מדרבנן, כגון משחק בקוביא — למ"ד אסמכתא לא קניא, ומלוה בריבית קצוצה, וסוחרי שביעית, ואם כן מקשים כאן התוס', שלמה לא פסלו חמסנין יחד עם משחק בקוביא ודומיהם, הרי הם עוברים על איסור דאורייתא של לא תחמוד.

ומתריצים התוס', שאין כוונת הגמרא כמו שכתב רש"י שלוקחים החפץ וזורקים המעות, אלא שהיו מפייסים אותם עד שיאמרו רוצה אני, ובאופן זה אין עוברים על "לא תחמוד".

22. רש"י אינו מפרש "ושדו". ורבינו חננאל מפרש: שנטולים זרעים משדות אחרים, וזורקים לפני בהמותיהם.

23. וכתב הרי"ף, שמה שהרועים פסולים הוא רק רועי בהמות של עצמם, אבל רועי בהמות של

בהמה דקה בארץ ישראל שמקלקלין את יישוב הארץ — פסולין, בחוצה לארץ — כשרין, רועה בהמה גסה, אפילו בארץ ישראל — כשרין.

וקשה, הרי שרק רועה בהמה דקה, ורק בארץ ישראל, פסול?

ומתרצת הגמרא: המאמר הוא של רבא, במגדלים בהמות איתמר. שאינם רועים, אלא מגדלים אותם בבתיהם, ולכן הם כשרים. ורק מגדלי בהמה דקה, שבורחת ורצה לשדות אחרים — פסולין [ורק בארץ ישראל], ואילו בהמה גסה היא נשמרת ואינה בורחת.⁽²⁵⁾ אבל רועי בהמות בחוץ בבקעות ליד הישוב, פסולים בין בדקה ואפילו בגסה, שנכנסת בשדות אחרים [בין בארץ ישראל ובין בחוץ לארץ].

הגמרא באה להוכיח דעת רבא, שרועה בהמה גסה פסול.

הכי נמי מסתברא. ממה דקתני ששינינו במשנתנו: שבעל דין אחד אומר להשני: "נאמנין עלי שלשה רועי בקר". מאי הפירוש נאמנין, האם לאו פירושו, שמקבלם עליו לעדות. ומשמע שרק אם רוצה לקבלם, הריהם מעידין, ואם אינו רוצה, פסולין — כמו אבא ואביך — לעדות, משום שהם רועי בהמה גסה.

ודוחה הגמרא, שאין משם ראייה —

לא מדובר שמקבלם עליו לעדים, אלא

מדובר שמקבלם לדינא, להיות דיינים, ולולא שמקבלם — פסולים משום שאינם יודעים לדון.

הגמרא מחזקת את הדחייה —

דיקא נמי אפשר לדייק שמדובר בדיינים, דקתני "שלשה" רועי בקר, ואי ואם תאמר לעדות, אינו מדוייק, כי שלשה למה לי, הרי די בשני עדים.

ומקשה הגמרא שאף אם נאמר שמקבלם לדיינים, עדיין אינו מדוייק.

ואלא, מאי תאמר, שמדובר שמקבלם לדינא, מאי אירא למה מדבר משלשה "רועי בקר", הלא כל תלתא כל שלשה אנשים דלא גמרי דינא שלא יודעים לדון, נמי פסולים לדון?

ומתרצת הגמרא:

הכי קאמר: לא רק שיכול לקבל עליו סתם שלשה אנשים, אלא אפילו הני רועי בקר, שהם פחותים מסתם בני אדם, משום דלא שכיחי בישוב, ומקומם בשדות, ולא ראו ולא שמעו עסקי דין בין אדם לחבירו, ועולה על הדעת לומר, שאם קיבלם, יכול לחזור בו, מרוב פחיתותם, לכן משמיעה לנו המשנה שאינו יכול לחזור בו.

הגמרא ממשיכה לבאר דיני רועה וגבאין ומוכסין.

אמר רב יהודה: פתם רועה שעדין לא

והיד רמ"ה מפרש, שבהמה דקה אפשר להביא מחוץ לארץ לצורך אכילה, אבל להביא בהמה גסה שיש בכך טירחא, לא גזרו רבנן.

25. עוד מפרשים התוס', שבהמה גסה לא רצו לאסור משום שצריכין אותן לחרישה, והיא גזירה שאין הציבור יכול לעמוד בה.

אינשי דמתא, אמר להם ברמז(30): "ריש נהרא אתא למתא שר העיר הגיע לעיר, והאידנא ועתה, נכיס ישחוט אבא לפום ברא האב בפני הבן וברא לפום אבא", כלומר, יגבה מהן ממון.

ובני העיר הבינו את הרמז, ומיגנזו כולי כ-א עלמא וכולם התחבאו.

כי אתי, כשהגיע שר העיר, אמר ליה אבוה דרבי זירא לשר העיר: מומאן נבעי? ממי נגבה מעות. הלא תושבי העיר מועטין. ונתרצה שר העיר בדבר מועט.

כי ניהא נפשיה, בעת פטירתו של אבוה דרבי זירא, אמר להו צווה לביתו: שקולו קחו תליסר מעי שלוש עשרה מטבעות דציירי לי בסדינאי שקשרתי לי בסדיני ושמרתי עליהם, והדרו ליה והחזירוהו לפלניא לפלוני, דשקלתינהו מיניה שלקחתי אותם ממנו, ולא איצטריכו לי ולא הוצרכתי

ראינוהו שמכניס בהמותיו לשדות אחרים — פסול(26). אבל סתם גבאי — כשר, ואינו פסול עד ששמענו עליו שלוקח יותר על קצבת המלך(27) (28).

הגמרא מספרת עובדה על צדקותו וישרותו של אביו של רבי זירא, שהיה גבאי מסים(29).

אבוה דרבי זירא, עבד גביותא היה גובה המסים תליסר שנין שלוש עשרה שנים.

ומנהגו היה שכי הוה אתי כשהגיע ריש נהרא שר העיר למתא לעיר. היה אומר לבני העיר לא להיראות לפניו, כדי שיחשוב שתושבי העיר מועטין, ואין ממי לגבות.

ואיך עשה, כי הוה אבוה דרבי זירא חזי רואה רבנן תלמידי חכמים מתושבי העיר, אמר להו אמר להם במפורש בלשון הפסוק: "לך עמי בא בחדריך". וכי הוה חזי סתם

רועה, עם כל רצונו, אינו יכול לשמור. [ועיין רש"י פרשת חיי שרה בגמליו של אברהם אבינו ע"ה].

ועוד, שמעשי הרועה שהן מחוץ לעיר, חשודים יותר, אבל גבאי שמעשיו גלויים, אם היה מקפח אנשים, כבר היו צועקים עליו, וכל זמן שלא צועקים עליו, מסתמא כשר הוא.

29. ויש לפרש, שהגמרא מביאה את העובדה, לחזק את דברי רב יהודה, שלא כל הגבאים פסולים.

30. היד רמ"ה מבאר שלאנשים פשוטים לא רצה לומר במפורש, שמא ילשינו עליו, אבל מתלמידי חכמים לא התיירא שילשינו.

26. ממה שאמר רבא לעיל שאין חילוק בין גסה לדקה, כבר משמע שמדובר בסתם רועה, דאם מדובר דוקא ברועה שתפסנוהו בקלקולו, מה הטעם לחלק בין גסה לדקה. ערוך לנר.

27. קשה, דאם מדובר בגבאי שתפסנוהו שלקח שלא ביושר, לכאורה מחזיר, ואם מחזיר — חוזר לכשרותו, ולמה פסלוהו.

ותירצו התוס' שאינו מחזיר, משום שאינו יודע למי להחזיר.

ועוד, שכיון שהוא ממשיך לעסוק בגביית מסים, הריהו חשוד לחזור לקלקולו.

28. והטעם לחלק בין רועה לגבאי, כתב היד רמ"ה: משני טעמים, האחד, שגבאי יכול לשמור עצמו, אם רוצה, מליטול דמי יתירתא. אבל